

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 27Co/107/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3519202146
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bajzová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3519202146.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ľubice Bajzovej a členiek senátu JUDr. Aleny Záhumenskej a Mgr. Martiny Trnavskej v právnej veci žalobcu: W., proti žalovaným: 1/ I., 2/ C., o určenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 23. júla 2020, č.k. 10C/34/2019-74, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovaným 1/, 2/ voči žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým, v záhlaví identifikovaným rozhodnutím, súd prvej inštancie zamietol žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v k.ú. G. a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania vo výške 100%.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa domáhal, aby súd určil, že žalovaný 1/ je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, vedenom Okresným úradom C., katastrálny odbor, pre okres C., obec G., k.ú. G., ako parcela registra „E“, parc. č. XXXXX, trvalý trávny porast o výmere 374 m², so spoluvlastníckym podielom 2/24 dôvodiac tým, že žalovaný 1/ bol podielovým spoluvlastníkom identifikovaného podielu v nehnuteľnosti, avšak tento svoj podiel predal Kúpnu zmluvou zo dňa 8.1.2019 G. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom G. XXX, ktorá zmluva bola vložená do katastra nehnuteľností pod V - XX/XXXX dňa 12.03.2019. G. Y. následne o dva týždne od povolenia vkladu daroval predmetnú nehnuteľnosť žalovanej 2/ darovacou zmluvou vloženou do katastra nehnuteľností pod V - XXX/XXXX dňa 17.05.2019. V čase, kedy žalovaný 1/ predával nehnuteľnosť G. Y. boli ďalšími podielovými spoluvlastníkmi D. s podielom 16/24, N. T. s podielom 2/24, G. T. s podielom 2/24 a žalobca s podielom 2/24. Ani jednému z týchto spoluvlastníkov neponúkol žalovaný 1/ svoj podiel na odkúpenie, napriek ich zákonnému predkupnému právu. Podanou žalobou sa žalobca domáha určenia vlastníctva v prospech žalovaného 1/, nakoľko pri uzatváraní kúpnej zmluvy medzi žalovaným 1/ a G. Y. bolo porušené predkupné právo žalobcu podľa § 140 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Tiež uviedol, že sa priamo touto žalobou dovoľáva neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy, na základe čoho sa táto stáva neplatnou s účinkami od počiatku (ex tunc). Preto ani G. Y. nemohol následne previesť nehnuteľnosť darovacou zmluvou na žalovanú 2/ v zmysle zásady „nemo plus iuris transfere potest, quam ipse habet“ (nikto nemôže na iného previesť viac práva, ako sám má). V dôsledku neplatnosti kúpnej zmluvy medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a G. Y. ako kupujúcim, je neplatná aj darovacia zmluva medzi G. Y. ako darcom a žalovanou 2/ ako obdarovanou. Neplatnosť predmetných zmlúv požadoval riešiť ako predbežnú otázku. Bez určenia vlastníckeho práva žalovaného 1/, nemôže žalobca ako podielový spoluvlastník dosiahnuť zhodu zápisu so skutočným stavom, vzhľadom na neplatnosť kúpnej zmluvy, uzavretej medzi žalovaným 1/ a G. Y., ex tunc, pričom

podľa § 70 ods. 1 Katastrálneho zákona sa údaje zapísané v katastri považujú za hodnoverné, kým sa nepreukáže opak. Zmena v zápise môže nastať len na základe rozhodnutia súdu, keďže preukázanie dovolania sa neplatnosti žalobcom, nie je pre kataster žiadnym spôsobom záväzná. Žalovaný 1/ žiadal žalobu zamietnuť dôvodiac, že nehnuteľnosť, ktorá je predmetom žaloby nadobudol ako dedičstvo s ostatnými cca 60 parcelami, ktoré mal záujem ako dedičstvo predať, ktoré mali rozličnú bonitu, hodnotu, veľkosť a vlastnil v nich rôzne podiely, preto bezpodmienečne trval na prevode všetkých parciel naraz, a to s cieľom zjednodušenia prevodu, nechcel som venovať čas prípadným ďalším prevodom, plateniu daní z neprevedených pozemkov Preto som mal ako základnú podmienku pre akéhokoľvek kupujúceho, stanovenú podmienky, že musí kúpiť všetky parcely naraz. V uvedenom zmysle komunikoval aj priamo so žalobcom, nakoľko žalobca mal záujem o kúpu konkrétnej parcely, ktorá je aj predmetom tohto súdneho sporu. Žalobca však odmietol kúpiť všetky parcely a preto odmietol kúpiť aj parcelu, ktorá je predmetom sporu. Kupujúci G. Y. bol ochotný kúpiť všetky parcely, tak mu všetky parcely aj predal za rovnakých podmienok ako ich ponúkal aj žalobcovi. Je názoru, že ako vlastník má právo si určiť výšku cenu, tak aj ostatné podstatné podmienky predaja, ktorou v tomto prípade bola podmienka, že kupujúci kúpi všetky parcely. Má za to, že žalobca nespĺnil podmienku, ktorú si ako vlastník stanovil a preto nemá právo uplatňovať porušenie predkupného práva. Žalovaná 2/ rovnako žiadala žalobu zamietnuť. Uviedla, že nadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnosti od svojho brata G. Y., na základe písomnej darovacej zmluvy zo dňa 19.03.2019 (P.), vloženej do katastra nehnuteľností s účinkami ku dňa 17.05.2019. Trvá na tom, že neporušila žiaden právny predpis, nakoľko a) ku dňu podpisu darovacej zmluvy zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, v katastri nehnuteľností nesporne svedčal darcovi, b) uzavretím darovacej zmluvy neprišlo k porušeniu predkupného práva žiadneho zo spoluvlastníkov, nakoľko v súlade s § 139 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“), darca nemal povinnosť ponúknuť predkupné právo ostatným spoluvlastníkom, nakoľko nehnuteľnosť prevádzal na blízku osobu. Žalovaná je sestrou darcu, teda jeho súrodencom a v súlade s kogentným ustanovením § 118 OZ je nevyvrátiteľne blízkou osobou. Ďalej poukázala na to, že ani porušenie predkupného práva podielového spoluvlastníka nespôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ale spôsobuje výlučne jeho podmiennečnú platnosť (tzv. relatívna neplatnosť), a samotná neplatnosť vzniká až riadnym dovolaním sa neplatnosti právneho úkonu, čo je podmienkou, ktorá musí byť splnená pre stratu platnosti právneho úkonu, teda do momentu dovolania sa absolútnej neplatnosti právneho úkonu, úkon je platný so všetkými jeho zákonnými účinkami, a teda aj s účinkom riadneho prevodu vlastníckeho práva. Žalobca sa podľa jej názoru, do času vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovanej, neplatnosti nedovolal voči tým právnym úkonom, voči ktorým bol na to údajne oprávnený. Tiež poukázala na to, že otázka nadobúdania vlastníckeho práva na základe relatívne neplatného úkonu zmluvy, bola už riešená v rámci rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR, ktorý vyslovil názor, že právny úkon odvodený od relatívne neplatného právneho úkonu je nevyhnutné považovať za úkon platný, aj keď príde k následnému dovolaniu sa relatívnej neplatnosti predchádzajúceho úkonu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. decembra 2011 sp. zn. 6 Cdo 221/2010).

3. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, a medzi stranami nebolo sporným, že ku dňu vyhlásenia rozsudku na LV č. XXXX, pre katastrálne územie G., okres C., bola v podielovom spoluvlastníctve vedená nehnuteľnosť pozemok parcela číslo XXXXX, parcela registra „E“, trvalý trávny porast o výmere 374 m² nasledovne: D. podiel 16/24, žalovaný 2/ podiel 2/24, N. (D.) podiel 2/24, G. (D.) podiel 2/24 a žalobca podiel 2/24. Dňa 8.1.2019 žalovaný 1/ ako pôvodný spoluvlastník svoj podiel 2/24 na vyššie uvedenej nehnuteľnosti predal kúpnu zmluvou G. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX. G. Y. následne o dva týždne od povolenia vkladu daroval predmetnú nehnuteľnosť svojej sestre - žalovanej 2/ darovacou zmluvou vloženou do katastra nehnuteľností pod V - XXX/XXXX dňa 17.05.2019. Medzi stranami sporu bolo sporné, či žalobca má naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, či došlo k porušeniu predkupného práva a či sa ho žalobca účinne dovolal.

4. Na zistený skutkový stav súd prvej inštancie aplikoval ust. § 140, § 40a, § 603 ods. 1, 2, 3, § 525 ods. 1, § 604 Obč. zákonníka, § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona, § 137 písm. c/ CSP, s odkazom na ktoré dospel k záveru, že žalobe vyhovieť nemožno. Predtým, ako pristúpil k posúdeniu merita veci, zaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu na podanej určovacej žalobe, konštatujúc, že táto má spravidla preventívny charakter - jej účelom je poskytnúť ochranu práva predovšetkým skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu, alebo práva. Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva (§ 140 Občianskeho zákonníka), má pri porušení povinnosti zo strany spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného práva, na výber, či: a) sa bude žalobou domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy

o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu; jeho žaloba musí v takomto prípade smerovať voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, pri ktorej bolo porušené jeho predkupné právo, lebo tí sú pasívne legitimovaní, b) sa bude domáhať voči nadobúdateľovi, aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka; ak nadobúdateľ jeho výzve nevyhoví, má oprávnený spoluvlastník právo domáhať sa na súde žalobou voči navrhovateľovi, aby bol nahradený prejav vôle nadobúdateľa; žalobe vyhovujúce rozhodnutie súdu nahradí v tomto prípade chýbajúci zmluvný prejav nadobúdateľa, c) sa uspokojí s tým, že mu zostáva predkupné právo, avšak už voči nadobúdateľovi. Zákon v uvedených ustanoveniach ponecháva oprávnenému spoluvlastníkovi voľbu, či vôbec, prípadne, ktoré z týchto riešení zvolí. (por. rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp.zn.: 16Co/229/2012 zo dňa 08.11.2012). Žalobca si však nezvolil ani jednu z vyššie uvedených možností, ale priamo žiadal určiť vlastnícke právo k podielu v prospech pôvodného vlastníka - žalovaného 1/. Existenciu naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe odôvodnil tým, že bez určenia vlastníckeho práva žalovaného 1/, nemôže žalobca ako podielový spoluvlastník dosiahnuť zhodu zápisu so skutočným stavom v katastri nehnuteľností, s ktorým názorom žalobcu sa súd nestotožnil, nakoľko ak by sa žalobca rozhodol žalovať neplatnosť právnych úkonov, tak pri vyhovení takémuto žalobnému návrhu by sa obnovili zápisy do katastra nehnuteľností s poukazom na § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona, samozrejme za podmienky, že by stranami v spore boli by všetci účastníci týchto úkonov, teda stranou v spore mal byť aj G. Y., nar. XX.XX.XXXX, preto nemôže mať právny záujem na tom, aby vlastnícke právo patrilo niekomu inému ako je on sám, nakoľko pri vyhovení takejto žaloby by sa jeho postavenie nijako nezmenilo o to viac, že pri posudzovaní danosti záujmu do úvahy treba vziať aj skutočnosť, ktorú strany nerozporovali, že žalobca sa dovoľoval relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy len touto žalobou, teda tento úkon doteraz ani nesmeroval voči pôvodnému ďalšiemu účastníkovi kúpnej zmluvy G. Y., ktorý nie je stranou v spore, žaloba mu tak doručovaná nebola, z ktorých dôvodov žalobu zamietol. Záverom len okrajovo poukázal na to, že ak by aj dospel k záveru o danosti naliehavého právneho záujmu, zaťažuje žalobcu dôkazné bremeno preukázať, že žalovaná 2/ nebola dobromyseľná, vo vzťahu k čomu bol doposiaľ nečinný.

5. O trovách konania súd rozhodol v súlade s § 255 ods. 1, v spojitosti s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

6. Rozsudok súdu prvej inštancie v zákonom stanovenej lehote odvolaním napadol žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu, navrhujúc odvolaciemu súdu jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že mu zároveň bude priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Uplatňujúc dôvody na odvolanie uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP (nesprávne skutkové a právne závery, na ktorých súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie) namietal správnosť záveru súdu prvej inštancie, že žalobca sa riadne nedovoľoval relatívnej neplatnosti právnych úkonov, vo svetle čoho nemá naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe. Podľa jeho názoru, žalobca sa riadne dovolal relatívnej neplatnosti právnych úkonov, ktoré viedli k tomu, že súčasným vlastníkom predmetných nehnuteľností je žalovaná 2/, a to prostredníctvom podania žaloby o určenie vlastníckeho práva, pričom relatívnu neplatnosť právnych úkonov žiadal posúdiť priamo v texte žaloby a odkazoval pritom aj na zákonné ustanovenia § 40a, § 140 a § 605 Občianskeho zákonníka. Dovoľal sa žalobou relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ktorým bolo prevedené vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zo žalovaného 1/ na tretiu osobu, pričom tu ide o špecifický prípad, kedy na jednej strane žalovaný 1/ ako predávajúci na základe kúpnej zmluvy previedol vlastnícke právo na G. Y. a neponúkol predkupné právo žalobcovi a následne došlo k právnomu úkonu v podobe darovacej zmluvy, kedy G. Y. previedol vlastnícke právo na žalovanú 2/. Občiansky zákonník v § 40a neupravuje, že by bolo možné dovoliť sa relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy. Práve z toho dôvodu formuloval žalobca petit tak, aby súd určil, že žalovaný 1/ je naďalej vlastníkom nehnuteľností s tým, že súd ako predbežnú otázku vyhodnotí platnosť jednotlivých zmlúv. Keďže pôvodný predávajúci nesplnil obligatórnu náležitosť pri ponuke predkupného práva ďalším spoluvlastníkom v podobe písomnej ponuky a žalobca sa dovolal neplatnosti právneho úkonu, nemôže byť platným ani následný zmluvný vzťah medzi G. Y. a žalovanou 2/. Týmto právnym úkonom neboli dotknutí len účastníci neplatného právneho úkonu, ale tento zasiahol aj do postavenia žalobcu, ktoré sa zmenilo v tom, že nemá možnosť odkúpiť podiel od spoluvlastníka, ktorý ho predáva. Navyiac, v poradí prvý nadobúdateľ G. Y. spoluvlastníctvo stihol hneď darovať a znemožnil tak žalobcovi postupovať jedným zo spôsobov, ktorý mu dáva zákon pri relatívnej neplatnosti, a to požadovať od nadobúdateľa odkúpenie podielu v hodnote, za aký ho kúpil od predávajúceho. Podľa názoru odvolateľa, práve v tomto

spočíval dôvod následného darovania v tak krátkom čase. Pokiaľ ide o dobromyseľnosť žalovanej 2/, má za to, že práve skutočnosť, že ide o blízku osobu prevádzajúceho, prenáša dôkazné bremeno na ňu, aby preukázala svoje tvrdenia a predložila dôkazy na ich podporu, pričom odkazuje na riešenie dôkaznej situácie v tomto smere v zmysle § 42a Obč. zákonníka. Pokiaľ súd prvej inštancie poukazuje na rozhodnutie NS SR v ktorom sa konštatovalo, že dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu nemá vplyv na právne postavenie tretích osôb, ktoré dobromyseľne nadobudli vlastníctvo od účastníka relatívne neplatného právneho úkonu v čase, ktorý predchádzal dovolaniu sa relatívnej neplatnosti, toto rozhodnutie sa nedá aplikovať na danú vec, keďže nerieši obdobnú situáciu, navyiac, dobromyseľnou tu mala byť nie tretia nezainteresovaná osoba, ale osoba blízka. Pokiaľ súd žalobcovi vytkol, že musel vedieť, že G. Y. predáva svoj podiel na spoločnej nehnuteľnosti a mal reagovať na toto včas, tak s týmto nemôže súhlasiť, pretože žalobca reagoval podaním žaloby na súd, no G. Y. nehnuteľnosti previedol už po dvoch týždňoch od ich nadobudnutia, čo bola krátka doba na to, aby bolo možné od žalobcu spravodlivo očakávať, že môže na toto relevantne právne zareagovať. V konečnom dôsledku namieta tiež nedostatočnú odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia s následkom jeho nepreskúmateľnosti, s odkazom na rozhodnutia Ústavného súdu SR pod sp. zn. I. ÚS 117/07 a I. ÚS 114/08, čím zároveň uplatňuje aj odvolací dôvod uvedený v ust. § 365 ods. 1 písm. b/, resp. d/ CSP (i keď to takto v odvolaní právne nekvalifikuje).

7. Žalovaní 1/, 2/ nevyužili svoje právo písomne sa vyjadriť k podanému odvolaniu.

8. Krajský súd Trenčín ako súd odvolací, po zistení, že odvolanie podala v zákonnej lehote strana v spore, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané podľa § 359 CSP, že spĺňa popri všeobecných náležitostiach v rozsahu § 127 ods. 1 CSP aj náležitosti podľa § 363 CSP s uvedením dôvodov odvolania vo veci samej, vykonal preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania.

9. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 a § 380 ods. 1, 2 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie, je potrebné ako vo výroku vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť. Odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP (a contrario), keďže v danej veci nebolo potrebné zopakovať, alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem.

10. V posudzovanej veci súd prvej inštancie napadnutým rozhodnutím v plnom rozsahu zamietol určovací žalobu, prostredníctvom ktorej sa mienil žalobca domáhať ochrany ním tvrdeného, v jeho neprospech porušeného predkupného práva, prostredníctvom formulovaného určenia vlastníckeho práva k podielu v prevedenej nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v k.ú. G. v prospech pôvodného podielového spoluvlastníka (žalovaného 1/), založiac svoje rozhodnutie na závere o nedostatku naliehavého právneho záujmu na strane žalobcu vo svetle ust. § 137 písm. c/ CSP.

11. Žalobca v odvolaní uvádza, že uplatňuje dôvody na odvolanie uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP (rozhodnutie súdu prvej inštancie je založené na nesprávnych skutkových a právnych záveroch) a posúdiac obsah odvolania, produkovaná námietka o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia (jeho nepreskúmateľnosti) indikuje k uplatneniu dôvodov na odvolanie uvedených tiež v ust. § 365 ods. 1 písm. b/, resp. d/ CSP (porušenie práva na spravodlivý proces, resp. existencia inej vady, majúcej za následok nesprávnosť rozhodnutia vo veci).

12. Odvolací súd za aplikácie ust. § 380 ods. 2 CSP z úradnej povinnosti predovšetkým posudzoval, či konanie pred súdom prvej inštancie nie je zaťažené vadou/vadami, ktorá/ktoré sa týka/týkajú procesných podmienok.

13. Posúdením procesného postupu súdu prvej inštancie v konaní, ktoré prechádzalo rozhodnutiu vo veci a ktorý zistil odvolací súd preskúmaním predloženého súdneho spisu odvolací súd uvádza, že v konaní úradnou činnosťou nezistil žiadne procesné vady, zakladajúce dôvody pre zrušenie rozhodnutia podľa § 389 ods. 1 písm. a/ CSP.

14. Ďalej sa odvolací súd zaoberal žalobcom produkovanou odvolacou námietkou o nedostatočnom odôvodnení (nepreskúmateľnosti) napadnutého rozhodnutia vo svetle dôvodov na odvolanie k nej indikovaných, uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. b/, resp. d/ CSP (porušenie práva na spravodlivý proces, resp. existencia inej vady).

15. Nemožno pochybovať, ako správne uvádza odvolateľ s odkazom na ním citované rozhodnutia Ústavného súdu SR (nález pod sp. zn. I ÚS 117/07 zo dňa 04.02.2009, tiež nález I ÚS sp.zn. 114/08 zo dňa 12.06.2008, so závermi ktorých sa tiež odvolací súd plne identifikuje), že odôvodňovanie súdnych rozhodnutí je nesporne súčasťou práva na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a článku 46 ods. 1 Ústavy SR. Avšak len v situácii, keď z odôvodnenia rozhodnutia nemožno zistiť dôvody, pre ktoré bolo (ne)vyhovené uplatnenému nároku, čím je pre účastníkov veľmi obtiažne pochopiť takéto rozhodnutie nemožno vylúčiť, že rozhodnutie, z ktorého nie je možné aspoň v základných rysoch zistiť, akými úvahami sa súd pri formulovaní výroku spravoval, treba považovať za nepreskúmateľné.

16. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia (nedostatok dôvodov) bola už dávnejšou judikatúrou považovaná nie za procesnú vadu konania v zmysle § 389 ods. 1 písm. b/ CSP, ale za tzv. inú vadu konania, (viď R 111/1998), čím sa zaoberalo tiež Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zasadnutí konanom dňa 3. decembra 2015 a prijalo stanovisko, ktoré je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“, vychádzajúc z ktorého teda len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá dôvod na odvolanie spočívajúci v porušení práva na spravodlivý proces (predtým v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom) uvedeným v ust. § 365 ods. 1 písm. b/ CSP, inak ide o tzv. inú vadu konania (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), v súvislosti s čím je potrebné vždy skúmať mieru (intenzitu) nepreskúmateľnosti, ktorou táto vada poškodí účastníka konania na jeho ústavných právach, teda v každej konkrétnej veci individuálne zodpovedať otázku, do akej miery možno nepreskúmateľnosť rozhodnutia posudzovať ako tzv. inú vadu a do akej miery ho možno posudzovať ho ako odňatie možnosti konať pred súdom, resp. porušenie práva na spravodlivý proces.

17. Preskúmaním obsahu spisu a odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, odvolací súd nevzhliadol dôvodnosť jednak pre uplatnenie druhej vety citovaného stanoviska R 2/2016, ktorá pripúšťa, že „celkom výnimočne sa v praxi môže vyskytnúť prípad, v ktorom písomné vyhotovenie rozhodnutia nebude obsahovať ani len zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu“, čím z hľadiska tvrdenej vady odôvodnenia rozsudku nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil účastníkom uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces za súčasného záveru, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia rovnako netrpí ani takými nedostatkami, ktoré by boli spôsobilé k záveru o existencii tzv. inej vady konania, následkom ktorej by rozhodnutie vo veci bolo nesprávnym (dôvod na odvolanie uvedený v ust. § 365 ods. 1 písm. d/ CSP).

18. V posudzovanej veci súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia dal dostatočnú odpoveď na všetky zásadné právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany a obrany proti nej. Odôvodnenie rozhodnutia obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, spĺňa vyššie uvedené požiadavky a tvorí dostatočný podklad pre uskutočnenie prieskumu v odvolacom konaní, v parametroch daných ust. § 220 ods. 2 CSP. Skutočnosť, že odvolateľ sa s názorom súdu prvej inštancie nestotožňuje, nemôže sama o sebe viesť k záveru o neodôvodnenosti rozhodnutia súdu prvej inštancie.

19. Všeobecný súd totiž nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03 či sp. zn. III. ÚS 60/04), čo plne dopadá tiež na odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva (napr. Georgidias v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Európsky súd pre ľudské práva pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní, rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolnosti každého prípadu. Stačí teda, aby reagoval súd na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia

považovaný za rozhodujúci (napr. rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani/Španielsko, oba z 9. decembra 1994, Annuaire, séria A č. 303 A a č. 303 B) k naplneniu čoho v posudzovanej veci došlo.

20. Ťažisková časť odvolacích námietok žalobcu smerovala voči správnosti skutkových a právnych záverov, na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie (odvolacie dôvody uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP).

21. Nesprávny skutkový záver je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd prvej inštancie nepostupuje pri hodnotení dôkazov podľa § 191 CSP. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Pri hodnotení dôkazov v súdnom konaní platí zásada voľného hodnotenia dôkazov sudcom z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Nesprávne hodnotenie dôkazov by bolo možné vytknúť súdu prvej inštancie len v prípade, ak by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, alebo prednesov strán nevyplynuli, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré neboli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli v konaní najavo, prípadne preto, že v hodnotení dôkazov, či poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov strán, alebo vyšli najavo inak z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti alebo vierohodnosti, je logický rozpor.

22. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd pochybí pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval (nesprávne vyložil podmienky všeobecne vyjadrené v hypotéze právnej normy a v dôsledku toho nesprávne aplikoval vlastné pravidlo, stanovené dispozíciou právnej normy).

23. Vyššie uvedené odvolacie námietky žalobcu, vyhodnotil odvolací súd ako neopodstatnené, bez opory v zistenom a ustálenom skutkovom stave a v následnom právnom posúdení veci súdom prvej inštancie. Preskúmaním obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie sa dostatočne zaoberal tvrdeniami a dôkazmi strán v spore, predložené dôkazy vykonal a vyhodnotil v súlade so zásadami podľa § 191 CSP. Správne zvoleným postupom predtým, ako pristúpil k posudzovaniu vecnej opodstatnenosti žaloby, primárne plniac si svoju zákonnú povinnosť, sa súd prvej inštancie zaoberal existenciou právneho záujmu na jej podaní, pričom ním prijatý záver, vychádzajúc z ktorého zvolenú určovaciu žalobu posúdil vo svetle ust. § 137 písm. c/ CSP vzhľadom k okolnostiam posudzovanej veci vo výsledku ako nevhodný a nespôsobilý prostriedok ochrany práva žalobcu, s následkom jej zamietnutia, považuje tiež odvolací súd za správny. Dôvodne tiež vzhľadom na plný úspech žalovaných 1/, 2/ v spore, konštatoval vznik plného nároku na ich strane voči žalobcovi na náhradu trov konania (§ 255 ods. 1 CSP), s tým, že o ich výške po právoplatnosti rozsudku rozhodne samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP). Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie (ako už bolo konštatované aj v predchádzajúcich častiach tohto rozhodnutia), tiež zákonu zodpovedajúcim spôsobom odôvodnil v súlade s požiadavkami uvedenými v ust. § 220 ods. 2 CSP.

24. Nad rámec uvedeného vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd uvádza nasledovné:

25. Žalobca sa prostredníctvom ťažiskových vecných odvolacích námietok dovoľáva odlišného posúdenia danosti jeho naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe.

26. (Ne)existencia naliehavého právneho záujmu je vecou právneho posúdenia.

27. Základným predpokladom prípustnosti a následne tiež aj úspešnosti určovacej žaloby, o ktorú ide tiež v posudzovanej veci, je záver o existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení z hľadiska ustanovenia § 137 CSP, ako základnej podmienky prípustnosti pri kročení k posudzovaniu vecnej stránky žalobného návrhu, keďže v prípade záveru o jeho nedostatku, je bez ďalšieho daný dôvod zamietnutia žaloby ako celku. Pri skúmaní jeho danosti ide o posúdenie, či zvolená žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) nástroj ochrany práva žalobcu, pozitívny záver o čom je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo by sa jeho právne postavenie stalo neistým (porovnaj R 17/1972), teda záver o užitočnosti požadovaného rozhodnutia pre potreby

praktického života. Takýto návrh sa uplatní najmä v prípade, keď určovací výrok je potrebný z hľadiska občianskoprávnej prevencie (predchádzanie ďalším sporom), alebo v prípade, keď určujúci výrok je potrebný v konaní pred iným orgánom právnej ochrany alebo pred orgánom, ktorému bola zverená časť právomoci inak patriacej súdom (napr. v konaní pred správou katastra nehnuteľností), ale tiež v prípade, ak už k porušeniu, v tomto prípade žalobcom tvrdeného predkupného práva došlo. Naliehavý právny záujem sa viaže teda na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, alebo právnej neistoty.

28. Súd prvej inštancie v zásade posudzoval danosť právneho záujmu na strane žalobcu na podanej žalobe vo svetle vyššie uvedených teoretických východísk, pričom záver o jeho nedostatku založil na názore, že za situácie, ak žalobca nevyužil žiadne riešenie poskytnuté mu zákonom v rámci daných spôsobov reparácie jeho porušeného práva (podanie žaloby o vyslovenie relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu, domáhanie sa ponúknutia prevedeného podielu za rovnakú cenu, či nahradenia prejavu vôle, či uspokojenia sa s tým, že mu zostane predkupné právo), nemôže mať na ním formulovanej žalobe záujem, keďže jeho postavenie sa nijako nezmení. Podľa názoru súdu prvej inštancie, by vhodným prostriedkom bola žaloba o určenie neplatnosti dotknutých právnych úkonov, prostredníctvom ktorej by sa obnovili pôvodné zápisy v katastri nehnuteľností (za predpokladu, že by účastníkmi boli všetci účastníci daného právneho vzťahu). Navyše podľa jeho názoru prostredníctvom zvolenej žaloby nie je možné tento cieľ dosiahnuť aj s poukazom na to, že absentuje dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu žalobcom voči všetkým účastníkom zmluvného vzťahu (G. Yastníkom konania nie je).

29. Žalobca namietá správnosť tohto posúdenia identicky ako v prvoinštančnom konaní, dôvodiac užitočnosťou takéhoto určenia, odstránením spornosti práva, či právnej neistoty u žalobcu s poukazom na to, že vzhľadom k špecifickosti okolností danej veci a to reťazeniu scudzovacích právnych úkonov (kúpnej zmluvy a následnej darovacej zmluvy), v dôsledku ktorých sú nehnuteľnosti vo vlastníctve už poradí tretej osoby (žalovanej 2/), zvolená žaloba je podľa jeho názoru jediným možným prostriedkom právnej ochrany žalobcovho porušeného predkupného práva. Pokiaľ ide o záver o absencii dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu namietá, že toto formuloval priamo v texte samotnej žaloby s odkazom na príslušné ust. § 40a, § 140 a § 605 OZ. Má za to, že určovací žaloba je takto jediným vhodným (teda správne zvoleným) prostriedkom na ochranu žalobcom tvrdeného porušeného predkupného práva.

30. Podľa § 137 písm. c/ CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem, tento nie je potrebné preukazovať, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

31. Podľa § 140 Občianskeho zákonníka, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

32. Podľa § 40a Občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.

33. Ako vyplýva zo znenia ustanovenia § 140 OZ a ako správne tiež posúdil súd prvej inštancie vychádzajúc z odôvodnenia jeho rozhodnutia, je povinnosťou prevádzajúceho spoluvlastníka ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel v prvom rade ostatným spoluvlastníkom, okrem prípadu prevodu spoluvlastníckeho podielu blízkej osobe. Až keď títo o prevádzaný spoluvlastnícky podiel neprejavia záujem, môže spoluvlastník podiel predať tretej osobe. Záonné predkupné právo k prevádzanému spoluvlastníckemu podielu podľa § 140 Občianskeho zákonníka má vecno-právne účinky, čo znamená, že pôsobí i voči právnomu nástupcovi - novému spoluvlastníkovi (kupujúcemu). Podľa už konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu SR (napríklad rozhodnutia 3Cdo 262/2009, 4Cdo 334/2009, 5Cdo 211/2009 a ďalšie), z hľadiska obsahu účinkov a výkonu treba aj na predkupné právo vyplývajúce z § 140

Občianskeho zákonníka, s uplatnením analógie legis v zmysle § 853 Občianskeho zákonníka, aplikovať všeobecnú úpravu o predkupnom práve obsiahnutú v ust. § 602 až § 606 Občianskeho zákonníka.

34. Pre prípad, ak povinný spoluvlastník nerešpektoval zákonné predkupné právo a svoj podiel previedol na inú než blízku osobu bez toho, aby ho predtým ponúkol ostatným spoluvlastníkom, či v prípade, ak síce formálne spoluvlastníkom zaslal ponuku na využitie predkupného práva, ktorá však svojim obsahom reálne týchto diskvalifikovala ako oprávnené subjekty z jej využitia (ako tvrdí žalobca, že tomu bolo v okolnostiach posudzovanej veci), prostredníctvom čoho tak došlo k porušeniu predkupného práva oprávnených, právny úkon na základe ktorého došlo následne k prevodu spoluvlastníckeho podielu(-ov), zákon považuje za neplatný, avšak len v prípade, ak sa oprávnení spoluvlastníci jeho neplatnosti dovolajú (§ 40a OZ). Právnym dôvodom dovolania sa tejto neplatnosti je reparácia - náprava protiprávneho stavu v podobe možnosti dotknutého spoluvlastníka v zákonných medziach realizovať predkupné právo, už ako subjektívne oprávnenie voči povinnému. Oprávnený sa tak v zmysle § 603 ods. 3 OZ môže domáhať toho, aby mu bola vec ponúknutá na kúpu a to prostredníctvom podania žaloby o nahradenie vôle povinného, alebo ak z akýchkoľvek dôvodov nežiada bezprostredne nadobudnutie podielu na veci, druhou možnosťou vyplývajúcou z ust. § 603 ods. 3 OZ je ponechať si zachované predkupné právo voči nadobúdateľovi (novému spoluvlastníkovi) pre prípad, ak by sa tento rozhodol v budúcnosti vec predať, na ktoré spôsoby správne poukazuje vo svojom rozhodnutí tiež súd prvej inštancie. Avšak nad rámec uvedených všeobecných nárokov vyplývajúcich z porušenia predkupného práva uvedených v § 603 ods. 3 OZ, je tu tiež špeciálny nárok majúci pôvod v ust. § 40a v spojení s § 140 OZ a to možnosť domáhať sa neplatnosti dotknutého právneho úkonu podľa § 40a OZ. Keďže uvedené nároky (všeobecné a špeciálny) sa z povahy veci vzájomne vylučujú, znamená to, že oprávnený sa musí rozhodnúť, ktorý z nich uplatňuje, pretože je vylúčené súčasné uplatňovanie neplatnosti právneho úkonu (§40a OZ) a súčasne niektorého z nárokov vyplývajúcich z § 603 ods. 3 OZ (napr. žiadať o nahradenie prejavu jeho vôle nadobúdateľa, alebo si ponechať predkupné právo voči nemu).

35. V posudzovanej veci žalobca zjavne neuprednostnil všeobecnú úpravu nároku v zmysle § 603 ods. 3 OZ, ale žalobu o určenie vlastníckeho práva, ktorá subsumuje v rámci riešenia prejudiciálnej otázky tiež špeciálny nárok majúci pôvod v ust. § 40a v spojení s § 140 OZ spočívajúci v dovolaní sa neplatnosti prevodnej zmluvy.

36. Žalobca sa v konkrétnosti žalobou podanou po 01.07.2016 domáhal určenia vlastníckeho práva k podielu vo výške 2/24 v prevádzanej nehnuteľnosti (parc. KNE č. XXXXX - TTP o výmere 374m² v k.ú. G., zapísanej na LV č. XXXX) v prospech pôvodného spoluvlastníka, teda žalovaného 1/, ktorý tento podiel previedol kúpnu zmluvou zo dňa 8.1.2019 na G. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXX a ktorý následne po odkladovaní tejto zmluvy (pod V XX/XXXX zo dňa 12.03.2019) tento podiel previedol darovacou zmluvou do vlastníctva žalovanej 2/ (C.. B. C., rod. Y.), tvrdiac porušenie svojho predkupného práva, prináležiaceho mu titulom spoluvlastníctva dotknutej nehnuteľnosti, keďže pôvodný vlastník mu neadresoval ponuku na odkúpenie podielu.

37. Pokiaľ súd prvej inštancie považoval za preferenčné vo svetle naliehavého právneho záujmu podanie žaloby o neplatnosť kúpnej zmluvy, teda domáhanie sa určenia právnej skutočnosti, pred žalobou o určenie vlastníckeho práva, vo všeobecnosti, ako aj v okolnostiach posudzovanej veci sa odvolací súd s jeho názorom nestotožňuje. Zatiaľ totiž čo súdna prax pred 01.07.2016 tolerovala a dokonca povoľovala (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdp/48/2009 zo dňa 30.06.2010, sp.zn. 3Cdo/122/2009 zo dňa 22.09.2010), tento typ žaloby, tak dňa 01.07.2016 vstúpil do účinnosti nový procesný predpis, ktorý je v otázke možnosti domáhať sa určenia právnej skutočnosti, ktorou je aj neplatnosť právneho úkonu, prísnejší. Z dôvodovej správy k CSP (výklad autorov k ust. § 137 písm. c/ a d/) je možné vyvodiť, že CSP v princípe nepripúšťa žaloby o určenie právnej skutočnosti s výnimkou takýchto žalôb za podmienky, že to vyplýva z hmotného práva (osobitného právneho predpisu), pričom ust. § 40a Občianskeho zákonníka takýmto právnym predpisom nie je, nevyžaduje ingerenciu súdu. Žalobca teda vo svetle aktuálneho procesného predpisu, pri nevyužití všeobecných nárokov daných ust. § 603 ods. 3 OZ, keďže v prípade dovolania sa neplatnosti právneho úkonu (v tomto prípade zmluvy zo dňa 18.01.2019 samozrejme ak by k nemu došlo), sa naň hľadí, ako by k tomuto úkonu nedošlo, teda sa obnovuje pôvodné právne panstvo subjektov nad podielmi (pred zmluvou) vo všeobecnosti správne zvolil ako prostriedok právnej ochrany žalobu o pozitívne určenie, kto je vlastníkom podielu - podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti, ktorá má tiež význam a zmysel, uprednostniac ju vo svetle aktuálneho procesného predpisu pred žalobou o určenie právnej skutočnosti, keďže navyše naliehavosť právneho

záujmu je vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci zvýraznená následným prevodom dotknutého podielu na v poradí tiež ďalšiu osobu. Takýto typ žaloby je nepochybne spôsobilý byť podkladom pre zmenu zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, keďže kataster rozhodujúci o povolení vkladu vlastníctva (v prípade tiež následných prevodov), nie je oprávnený brať do úvahy prípadnú relatívnu neplatnosť právneho úkonu, pretože až do doby dovolania sa tejto neplatnosti, sa úkon považuje za platný.

38. Avšak ani táto z časti opodstatnená námietka odvolateľa pokiaľ ide o preferenčný typ určovacej žaloby v konkrétnostiach posudzovanej veci, nie je spôsobilá vo výsledku privodiť odlišné, v prospech neho vyznievajúce rozhodnutie.

39. Právny úkon, ktorý má vadu majúcu za následok jeho tzv. relatívnu neplatnosť v zmysle ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, sa považuje za platný (so všetkými právnymi dôsledkami z neho vyplývajúcimi), pokiaľ ten, na ochranu ktorého je dôvod neplatnosti právneho úkonu určený (oprávnená osoba), sa neplatnosti nedovolá. Ak sa oprávnená osoba relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolá, je právny úkon neplatný od svojho začiatku (ex tunc), čo platí aj vtedy, ak na základe takéhoto relatívne neplatného právneho úkonu, vzniklo vkladom do katastra nehnuteľností vecné právo. Otázkou relatívnej neplatnosti je možné v občianskom súdnom konaní vždy riešiť ako otázku predbežnú. Bez dovolania sa relatívnej neplatnosti je právny úkon platný a súd, či iný orgán právnej ochrany bez tohto jednostranného právneho úkonu nemôže z úradnej povinnosti prihliadnuť na relatívnu neplatnosť. S dovolaním sa relatívnej neplatnosti sú spojené účinky v podobe navrátenia právnych pomerov k dotknutým nehnuteľnostiam do stavu, ktorý tu bol pred prevodom.

40. Pravdou je, že formu dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu zákon neurčuje a je potrebné prisvedčiť tiež odvolateľovi, že účinky dovolania sa relatívnej neplatnosti možno dosiahnuť aj, a výlučne prostredníctvom podania určovacej žaloby, čo však samozrejme predpokladá, že okruh účastníkov konania pokrýva okruh účastníkov daného právneho vzťahu, keďže dovolať sa je potrebné voči všetkým účastníkom dotknutého právneho úkonu, k naplneniu čoho však v posudzovanej veci zjavne nedošlo. Účastníkom dotknutého právneho úkonu kúpnej zmluvy v pozícii nadobúdateľa vlastníckeho práva (tiež následnej darovacej zmluvy v pozícii darcu), bol totiž G. Y., ktorý však nie je účastníkom tohto konania a pokiaľ odvolateľ tvrdil, že dovolanie sa neplatnosti dotknutého právneho úkonu učinil výlučne prostredníctvom podanej žaloby (čo zákon pripúšťa), avšak za súčasnej absencie nielen predloženia dôkazu, ale aj samotného tvrdenia o tom, že zostávajúcemu účastníkovi dotknutého právneho vzťahu z kúpnej zmluvy, G. Y., jednostranný právny úkon dovolania sa relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy adresoval samostatne (pričom keďže tento nie je účastníkom konania žaloba mu doručovaná byť ani nemohla), naopak výslovne tvrdí, že dovolanie sa realizoval výlučne prostredníctvom tejto podanej určovacej žaloby, nemohli nastať účinky spojené s dovolaním sa právneho úkonu, dotknutá zmluva je naďalej platnou a vzhľadom na tieto konkrétne okolnosti posudzovanej veci nemožno ani zvolený typ žaloby (inak vo všeobecnosti prípustný) považovať za vhodne zvolený, keďže prostredníctvom nej pri absencii základného predpokladu (učinenia dovolania sa relatívnej neplatnosti voči všetkým účastníkom dotknutého právneho vzťahu) stráca charakter subsumovaného špeciálneho nároku majúceho pôvod v ust. § 40a v spojení s § 140 OZ a už v tomto štádiu je zrejmé, že touto žalobou s daným petítom, nemôže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, či právnej neistoty.

41. Tvrdiť skutočnosti rozhodné pre posúdenie daného prípadu a navrhovať a predkladať dôkazy pre tieto skutočnosti, je zásadne vecou strán sporu, na ktorých spočíva hlavná zodpovednosť za zhromaždenie skutkového podkladu potrebného pre rozhodnutie vo veci samej, teda iniciatíva v tomto smere jednoznačne zaťažuje ich. Rozsah dôkazného bremena vyplýva z hmotného práva, teda z príslušnej hmotnoprávnej normy. V zásade platí, že dôkazné bremeno má ten, komu je podľa hmotného práva na prospech existencia určitej skutočnosti. Ak tak strany nevykonajú, potom postihne tú stranu, ktorá je povinná potrebné tvrdenie vykonať, nepriaznivý procesný následok spočívajúci v tom, že súd rozhodne v jej neprospech. Povinnosť tvrdenia a dôkaznú povinnosť môže strana plniť od začiatku konania a to v žalobe, vo vyjadrení k nej, mimo týchto procesných úkonov, v rámci prípravy pojednávania, pri odročovaní pojednávania. Povinnosť označiť dôkazy sa vzťahuje na všetky tvrdenia, ktoré sa uviedli v žalobe a vo vyjadrení žalovaného. Poslednou procesnou možnosťou splnenia dôkaznej povinnosti je okamih vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania (§ 154 CSP). Cieľom povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na strane konania, bez ohľadu na jej procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých

stranou v opačnom procesnom postavení než je ten, kto nespĺnil alebo nedostatočne splnil svoju dôkaznú povinnosť. Keďže teda súd vychádza len zo skutočností tvrdených stranami a vykonáva len tie dôkazy, ktoré tieto navrhli, bolo tak na žalobcov, akým spôsobom svoj nárok formuloval a na akých skutočnostiach jeho dôvodnosť zakladal (primárne tiež v otázke existencie danosti právneho záujmu na podaní zvoleného typu žaloby), a tiež bolo vecou jeho racionálneho posúdenia, či ním tvrdené skutočnosti je spôsobilý aj preukázať vo vedomí, že pasivita, či nesprávne zvolená argumentácia, mu môže priniesť negatívne dôsledky v spore, teda nesplnenie si povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti sa nutne muselo prejaviť v nepriaznivom meritórnom rozhodnutí pre neho ako stranu, ktorá bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno neuniesla, k naplneniu ktorých skutočností aj došlo v posudzovanej veci, keď žalobca neprodukoval také tvrdenia, ani dôkazy, ktoré by boli spôsobilé k preukázaniu naplnenia základného predpokladu pre záver o prípustnosti zvoleného typu žaloby vo svetle ustanovenia § 137 písm. c/ CSP a to účinného dovolania sa relatívnej neplatnosti dotknutého právneho úkonu voči všetkým účastníkom daného právneho vzťahu, čo nemohlo mať za následok iné, ako v jeho neprospech vydané rozhodnutie.

42. Vyhodnotením vyššie uvedených skutočností, tak odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie zastáva názor, že podaná žaloba vzhľadom k vyššie uvedeným konkrétnym okolnostiam danej veci nepredstavuje na strane žalobcu, ako oprávnenej osoby, ktorá má byť dotknutá kúpnu zmluvou a následne tiež darovacou zmluvou s výsledným aktuálnym zápisom vlastníctva v prospech žalovanej 2/ v katastri nehnuteľností, účinný a správne zvolený prostriedok ochrany vo vzťahu k ním tvrdnému porušeniu jeho predkupného práva, ktorú za daných okolností nemožno vyhodnotiť ako slúžiacu tiež potrebám praktického života vo svetle ust. § 137 ods. 1 písm. c) CSP.

43. Odvolateľ vo svojom odvolaní neprodukoval v konkrétnostiach žiadne skutkové tvrdenia, spochybňujúce správnosť vyššie uvedených záverov, len vo všeobecnosti uvádzal, že s nimi nesúhlasí s odvolávkou na to, že sa neplatnosti dotknutého právneho úkonu dovolal samotnou žalobou, z dôvodov uvedených vyššie, však len prostredníctvom nej nemohli nastať účinky, ktoré zákon s týmto úkonom spája.

44. Pokiaľ žalobca produkoval tiež protiargumenty vzťahujúce sa k okrajovému teoretizovaniu súdu prvej inštancie o možnej absencii dôkazov vzťahujúcich sa k prípadnej dobromyseľnosti žalovanej 2/, tieto odvolací súd prieskumu nepodrobil, keďže akákoľvek polemika v tomto smere, ani jej výsledok, jednak nie sú spôsobilé ovplyvniť vecnú správnosť výroku napadnutého rozhodnutia, založeného na závere o absencii danosti naliehavého právneho záujmu na podanej žalobe a jednak s poukazom na dôvod zamietnutia žaloby, je bez ďalšieho daný dôvod zamietnutia žaloby ako celku bez možnosti vecného preskúmania uplatneného nároku.

45. Pokiaľ teda súd prvej inštancie na základe vyššie uvedených skutočností žalobe nevyhovел pre absenciu danosti právneho záujmu na jej podaní ako účinného prostriedku na ochranu práva žalobcu, odvolací súd jeho záver považuje za vecne správny, za súčasného záveru o vecnej správnosti rozhodnutia tiež v súvisiacej časti o trovách konania, z ktorého dôvodu rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Odvolateľ v odvolaní neuviedol žiadne rozhodujúce skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé k odlišnému, ako potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu.

46. Odvolací súd v konečnom dôsledku rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania a to podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovaným 1/ až 2/, ako síce plne úspešným v odvolacom konaní s nárokom na náhradu trov konaniu, túto nepriznal, keďže im vznik trov v odvolacom konaní z obsahu spisu nevyplýval.

47. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne pomerov hlasov tri ku nule (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde,

ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).